

**OBISKALI
SMO
BLATOGRAD
STR. 4**

**JAZ PA EDNO
LJUBICO
MAM
STR. 4**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. junija 2004 * Leto XIV, št. 11

ŠOLSKO LETO SE IZTEKA

Začetek junija, čas, ki teče najbolj intenzivno v šolskih učilnicah. Treba je popraviti slabe in utrditi dobre ocene. Tako učenci kot učitelji želijo, da se šolsko leto čim bolj uspešno zaključi, da bodo zaslužene počitnice za oddih in v užitek. Verjamem in upam, da bo tako za vse učence in učitelje.

Tudi v porabskih osnovnih in srednjih šolah se šolsko leto nepreklicno končuje. Zadnji dnevi so namenjeni „lažjim temam“; tu so še zadnje ure, športne, kulturne in naravoslovnne dejavnosti, izleti, svečani zaključki, za maturante pa uspešno dokončanje zrelostnih izpitov in odhod v novo življenje – začetek študija ali iskanje zaposlitve. Izmed dijakov monoštrske gimnazije, ki se učijo slovenščino, se vsako leto vsaj eden, pravzaprav ena, odloči za študij v Sloveniji. Tudi letos bo tako. To je vsekakor zelo pohvalno (in posebna zahvala gre tudi njihovim profesorici Eriki Glanz, ki s svojim izjemno dobrim delom pritegne k učniku slovenščine na monoštrski gimnaziji leto za letom več dijakov), saj se jezik najlažje naučimo v avtentičnem okolju. Sicer pa lahko tudi rečemo, da so pogoji, tako študijski kot materialni, za porabske študente v Sloveniji ugodni. Upajmo le, da se bodo naši študentje z diplomami vrnili v Porabje in da bodo tu dobili tudi ustrezne zaposlitve. O tem pa bosta morali

razmisliti in najti ustrezne konkretne rešitve v prvi vrsti slovenski manjšinski organizaciji.

Pa se vrnimo k iztekajočemu se šolskemu letu v porabskih narodnostnih osnovnih šolah. V gornjeseniški, števanovski in monoštrski šoli se je v tem šolskem letu učilo slovenščino nekaj več kot 100 učencev od 1. do 8. razreda. Skupine pri pouku so majhne, saj je zaradi neugodnih demografskih razmer v šolah vsako leto manj učencev. K zmanjšanju števila pa pripomorejo tudi drugi dejavniki, na primer starši iz števanovskega šolskega okoliša svoje otroke že nekaj let vpisujejo v monoštrski osnovni šoli. Kako je to možno?

Preprosto: prijavijo jim bivališče pri npr. sorodnikih ali znanih v Monoštru in črkam zakona je zadoščeno. A, zakaj? Na to vprašanje pa bi si že davno moralo odgovoriti – in kaj postoriti – vodstvo števanovske šole skupaj z vaško in tudi manjšinsko samoupravo. Dokler bodo vsi naštetih le indiferentni opazovalci vsakoletnega zmanjševanja števila učencev tudi zaradi takih primerov, kot je opisan, se resnično ne bo nič spremenilo. Toda – ali sploh kdo v Števanovcih želi, da se kaj spremeni? Na to, retorično vprašanje si bom odgovorila kar sama... In – mimogrede – verjetno se porabski narodnostni šoli, tako gornjeseniška kot števanovska, še pre-

malo zavedata, da je njun obstoj takorekoč pogojen le s pridevnikom **narodnostni**...

Pa se podajmo k bolj veselim temam; v tem šolskem letu je, glede pouka slovenskega jezika, bil najodmevnejši dogodek izid naših prvih „domačih“ učbenikov za osnovno šolo in gimnazijo. Učbeniški program je obsežen, ti prvi učbeniki so le za spodbuden uvod. Po zbranih informacijah pa nove učbenike ugodno sprejemajo tako učenci kot učitelji, kar je za avtorje največje priznanje. Učitelji so prav tako ocenili kot dobro in koristno radijsko priredbo berila za 5. razred, ki jo je na zgoščenkah pripravil Radio Monošter in po en komplet

podaril vsaki šoli. Želja učiteljev je, da se take priredbe nadaljujejo, tudi za 6. razred, še bolj potrebne pa bi bile za 1. in 2. razred. Še veliko dela nas čaka, vsekakor pa želimo kot avtorja pritegniti še koga. Madžarsko šolsko ministrstvo je izdalo razpis za manjkajoče nove učbenike. Na žalost je rok za oddajo rokopisov izjemno kratek, zato še ne vemo, kaj bo s ponudbo. Učbeniki za 3. in 4. razred SJ v OŠ se pripravljajo, verjetno bosta tudi berili za 7. in 8. razred, o gimnazijskih učbenikih nimam informacij, najbolj problematična pa je odsotnost jezikovnih vadnic oz. delovnih zvezkov od 5. do 8. razreda OŠ. Le-ti so nujno potrebni, zato se pod nujno iščejo avtorji zanje! Ne vem sicer, kje in kako...

Prav tako vesela tema so šolske ekskurzije po Sloveniji. Seniška šola je svojo že opravila, števanovska se odpravlja zadnji šolski teden. Pred učitelji slovenščine pa je še vsakoletni Seminar slovenskega jezika in kulture, ki ga letos skrbno pripravljajo zanje od 16. do 19. junija v Škofji Loki v Sloveniji.

Dragi učenci in učitelji, želim vam lepe in brezskrbne počitnice, jeseni pa se spočit, radovedni in polni pozitivne energije vrnite v šole k učenju in poučevanju. Tudi slovenskega jezika...

Valerija Perger

KO UMRE JEZIK, KDO BO JOKAL ZA NJIM?

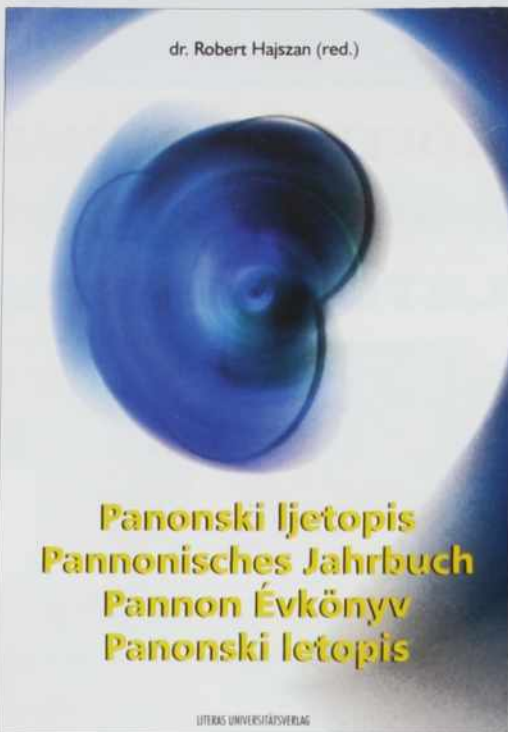
Panonski letopis, ki izhaja v Pinkovcu na Gradiščanskem, je z namenom in vsebino edinstvena publikacija v Evropi. Namen je preprost in nemara ravno zaradi tega zahteven: vzpodbujati sodelovanje v takimenovanem panonskem prostoru Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije, kar se odraža v vsebini, ki jo vsako leto prispevajo avtorji iz teh držav, vsak v svojem jeziku. Urednik dr. Robert Hajszan, ki je hkrati direktor Panonskega inštituta, kjer almanah izhaja, je prepričan, da se velika večina izobražencev iz tega prostora sporazumeva brez težav, knjiga pa doseže svoj namen tudi ali predvsem z jezikovno in vsebinsko pestrostjo.

Obsežna knjiga, le nekaj manj kot 500 strani, je tokrat razdeljena na politične predgovore in 10 poglavij: *Jubileji, Gradiščansko-hrvatski (jezik), kot osrednja tema, Narodi in narodnosti, Šport, mladina, dijak, Slikarstvo, Kultura in literatura, Lingvistika, Recenzije, Čestitke (ob jubilejih pomembnih osebnosti) in Panonska lirika (poezija)*. Ob domačih politikih, tokrat kot avtor v predgovorih sodeluje le Péter Markó, predsednik skupščine Železne županije, medtem ko ni avtorjev iz Slovenije in Hrvaške. Pred leti sta uvodna razmišljanja prispevala tudi predsednika Slovenije in Madžarske Milan Kučan in Árpád Göncz.

Lani je Kulturna zadruga Panonskega inštituta praznovala 10. obletnico uspešnega dela. O tem piše Franjo Ostović, ki poudarja tudi osrednjo temo letnika 2004 - gradiščansko-hrvaški jezik, „*ki je za obstoj in identiteto manjšine zelo pomembna*.“ Avtor ocenjuje, da so bile pomembne predstavi-

tve Panonskega letopisa ne samo na Gradiščanskem, marveč tudi na Madžarskem, na Hrvaškem in v

Kuzmič, Etelka Korpič Horvat, Oto Luthar, Jožef Smej in Ernest Ružič.

Sloveniji. Kulturna zadruga si bo tudi v bodoče prizadevala za ustvarjanje panonskega kulturnega prostora.

Bralce Panonskega letopisa seznaniti pa z novimi članicami Evropske unije.

V poglavju Jubileji so objavljeni povzetki člankov in razprav iz Šiftarjevega zbornika: Pravo - narod - kultura, ki sta ga v spomin na Ivana Vaneka Šiftarja in ob 40-letnici študija prava v Mariboru izdali Univerza in Pravna fakulteta ter Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija Petanjci. Objavljenih je 14 povzetkov v slovenskem in nemškem jeziku, med avtorji pa so Franc Pernek, Peter Pavel Klasinc, Ciril Ribičič, Franc Rozman, Rudi Čačunovič, Robert Hajszan, (ki je prispevek naslovlil Prof. dr. Vanek Šiftar - mentor Gradiščanskih Hrvatov), Mihael

Osrednje poglavje letnika 2004: Gradiščansko-hrvatski? O prihodnosti gradiščansko-hrvatskega jezika najprej piše Peter Tyran, sicer odgovorni urednik gradiščanskega tednika Hrvatske novine (Železno/Eisenstadt), temu pa sledi niz zanimivih in tudi polemičnih člankov na osrednjo temo Panonskega letopisa. Za konec poglavja je nekaj misli, ki so jih napisali absolventi pedagoške akademije v Železnem. Tu je tudi pesem Ko umre jezik, v kateri se avtorica vpraša: Ko umre nek jezik, /kdo bo jokal za njim? Tako hudo v gradiščansko-hrvaškem jeziku za zdaj (še) ni, umestno pa se je spraševati o njegovi usodi. Kajti več bo tega spraševanja, pogostejša in bolj pronicljiva bodo razmišljanja, toliko boljše bo za jezik. Pa

ne samo na Gradiščanskem, nemara so kje razmere mnogo bolj zaskrbljujoče! Zategadelj ima osrednja tema Panonskega letopisa univerzalen pomen za manjšine in za manjše jezike, pri čemer ne gre prezreti, da je „velikost jezika“ bolj kot od številk odvisna od ljudi, ki ga govorijo ali se prilagajajo tujejezičnemu okolju.

Panonski letopis prinaša tudi predstavitev likovnega umetnika in njegovega dela. Tokrat so to dela akademskega slikarja mlajše generacije Mladena Bolfeka iz Karlovca, ki je imel prvo samostojno razstavo lansko leto v Pinkovcu na Gradiščanskem. Objavljenih je šestnajst njegovih del. Polikovni prilogi so članki in razprave o kulturi in literaturi, kjer je objavljen tudi tekst Ferenc Horvátha, upokojenega višjega arhivarja iz Sombotela z naslovom Zgodovina gospodarstva v delu Prekmurja, ki je pripadalo Železni županiji (1828 - 1910). V nemškem jeziku je objavljeno besedilo pisatelja Imreja Kertésza članicam in članom švedske akademije ob podelitvi Nobelove nagrade za literaturo. Sledijo poglavja o lingvistiki in čestitke ob visokih jubilejih znanih osebnosti, tudi ob 80. letnici dr. Ivana Müllerja, dolgoletnega predsednika Hrvaškega kulturnega društva v Železnem, ene najpomembnejših in zelo uspešnih manjšinskih organizacij Gradiščanskih Hrvatov v Avstriji.

V zadnjem razdelku Panonske lirike so objavljene pesmi v hrvaškem jeziku in nemškem prevodu, ali samo v hrvaškem ali samo v nemškem jeziku. Zanimiv vpogled v literarno ustvarjalnost gradiščanskih Hrvatov v Avstriji in na Madžarskem.

Za zaključek kaže poudariti, da v kratki predstavitvi ni mogoče v celem označiti bogate vsebine obsežnega Panonskega letopisa. Zato ne koliko večji poudarek na programu publikacije v prostoru, kjer je sodelovanja mnogo manj, kot bi ga lahko bilo ali kot ga je bilo pred dvajsetimi, tridesetimi leti. Čeprav so zdaj kar tri države od Štirih, ki jih uvrščamo v panonski prostor, članice Evropske unije (le Hrvaška ni članica), čeprav se počasi rojeva skupni tridržavni krajevski park Goričko - Raab - Örség, je malo sodelovanja in še manj novosti. Z nemalo truda se je ohranil kulturnozgodovinski simpozij Modinci, obdržala so se srečanja panonskih pravnikov in mednarodna likovna razstava Pannonia, toda kaj več težko najdemo. Pred desetletji so vsaj govorili o možnostih gospodarskega sodelovanja, o sodelovanju v turizmu, na področju kulture in športa, pa se kaj konkretnega ni zgodilo. Za dober zgled bi lahko bili gasilci, ki so vzpostavili in ohranili dobro sodelovanje kar nekaj desetletij. Na prireditvah ob vstopu Slovenije in Madžarske v Evropsko unijo je bilo na različnih mestih poudarjeno, kako pomembno je regionalno sodelovanje, kako so zdaj padle še zadnje ovire, toda ... bodimo optimisti, da bo res posledje drugače, z več vsebine, vsaj toliko, kot je je v Panonskem letopisu 2004. Čeprav bi moral biti tudi v tej publikaciji slovenski delež večji, z več izvirnimi prispevki iz kulture in drugih področij življenja. Kako to doseči? To je nadvse zapleteno vprašanje, s katerim se ubada tudi urednik dr. Robert Hajszan.

Zbornik zamejskih zbirk

Slovensko etnološko društvo - v sodelovanju z osrednjimi kulturnimi in etnološkimi ustanovami v sosednjih državah - je organiziralo tri konference o etnološkem delu in muzejskih zbirkah pri zamejskih Slovencih. Leta 2001 v Italiji, 2002 na Madžarskem in 2003 v Avstriji. Pri konferenci v Monoštru na Madžarskem sta sodelovala Muzej Savaria in Zveza Slovencev na Madžarskem. Vsa posvetovanja so spremljale strokovne ekskurzije na terenu in po zbirkah. Predavanja na treh konferencah (iz Avstrije 14, iz Italije 9, iz Madžarske 4) so izšla v zborniku **Odstrta dediščina. Muzejske zbirke pri Slovencih v Italiji, na Madžarskem in v Avstriji**. Knjigo sta uredili *Katalin Munda Hirnök* in *Polona Sketelj*.

Slovenci v Italiji nimajo poklicno zaposlenega etnologa. Skupine in posamezniki delu-

jejo ljubiteljsko. Njihovo delo poteka na več stopnjah: raziskovalno terensko delo, razstavna dejavnost s spremnimi katalogi in raziskavami, urejanje muzejskih zbirk. Pri tem jim pomagajo etnološke ustanove in strokovnjaki iz Slovenije. Na konferenci 2001 je bilo ugotovljeno, da Slovenci v Italiji potrebujejo poklicnega etnologa, vodiče za vsako zbirko in medsebojno pomoč pri popisu vseh zbirk. Etnološkim raziskavam na **Koroškem v Avstriji** je bila namenjena velika pozornost. Sistemat-

ična etnološka dejavnost se je razvila v okviru Krščanske kulturne zveze, kjer je bil leta 1983 ustanovljen poseben

etnološki oddelek. V okviru iste organizacije je med 1992-1994 deloval Slovenski

narodopisni inštitut Urban Jarnik, ki je potem postal samostojen. Predmeti se hranijo in so na ogled v zasebnih zbirkah in v Narodopisni zbirki Slovenske prosvetne zveze.

Slovenci na Madžarskem imajo poklicnega etnologa. Za etnološko preučevanje Slovencev na Madžarskem je značilno, da gre v pretežni meri za zbiranje in objavljane podatkov s terena, iz literature in arhivov. Predmeti v Železni županiji se hranijo v dveh muzejih: v Muzeju Savaria v Szombathelyu in Muzeju Avgusta Pavla v Monoštru. Nekaj mesecev po posvetu je bila postavljena rekonstruirana brunarica, dimnica z Gornjega Senika v Muzeju na prostem v Szombathelyu. Za etnološko delovanje dobivamo finančno podporo od države preko županijskih občinskih svetov. Občasno monoštrski muzej fi-

nančno podpirajo mesto Monošter, Zveza Slovencev in Državna slovenska samouprava. Glede na to, da v Muzeju Avgusta Pavla več ni prostora za nabavo novih predmetov in za to tudi denarja ni, bomo imeli t. i. **virtualno zbirko**. Fotografije in podatke predmetov, ki jih hranimo v Muzeju Avgusta Pavla, v Muzeju Savaria, v Etnološkem muzeju v Budimpešti ter v nekdanjem t. i. bazičnem muzeju južnih Slovencev na Madžarskem, v Mohaču oziroma kjer koli na Madžarskem - bi zbirali v podatkovni bazi, katere določen del bi bil dosegljiv tudi na internetu. Ta ideja se ujema tudi s sklepi vseh treh posvetovanj, med katerimi je bila med drugimi izražena želja, da naj bi postavili **mrežo muzejev, muzejskih zbirk in institucij v zamejstvu**.

Marija Kozar

Djilejš predsedstva Slovenske zveze

Predsedstvo Slovenske zveze si je 26. maja šlo vküper letos tretjim. Iz devetnajset članov je vküper prišlo šestnajset pa vsi trge člani nadzorne komisije (ellenöröz bizottság).

Za prvi dnevni red smo meli poslovni načrt (üzleti terv) Porabje d.o.o.-ja. V načrti je podraubnoma dola spisano, na koj kelko ceringe načrtujejo. Vekše ceringe so, ka v hoteli modernizirajo elektriko, v restavraciji dola menijo mašin za posaudo prati pa blagajno (pénztárgép), ranč tak je dola priteko čas kombija, zatau moramo küpiti navog. Predsednica nadzorne komisije Elizabeta Šoš je taprajla, ka je komisija zadovolna z načrtom pa prosi prejdne d.o.o.-ja, naj po tejm vsakšo leto podraubnoma dajo na znanje predsedstvi Zveze, kak stodji d.o.o. z delom, z lidami, s pejnazi pa ka vse škejo naprajti. Pitanje je mejla, ka kombi s kašni pejnazi škejo küpiti. Od direktora d.o.o.-ja Jožeta Hirnöka smo

zvedli, ka je veči tau pejnaz zatau od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Slovenije.

Erika Glanz je predlagala, ka bi fejs potrebna bila klima v restavraciji Lipa. Direktor se strinja s tejm, o tejm že davnik senjajo. Zagnauk so dali naprajti klimo v eni iži v hoteli, v vsakšoj se ranč ne da. Strinja se je tudi s tem, da je opremo potrebno dopolniti (hladilniki itd.).

Predsedstvo je dobilo finančni načrt Zveze za leto 2004 tū, s sterim so se strinjali. Računovodkinja Zveze je vküp postavila, od kec, kelko pejnaz smo dobili ali ešče po tejm dobimo z natečaji, s sterimi ceringami trbej računati, ptd. Predsednik Zveze je tapovedo, ka bi trbelo dolameniti Zvezin avto v taum leti. Sekretarka je prosila predsednika pa predsedstvo, naj se tak odlaucijo, ka bola naj se ške en menši avto küpi, stero ga leko te nöjcajo, gda je potreben. Vejpa mnaugokrat bi trbelo titi vö po vsaj

kaj taobredit pa namesto toga válasa trbej pošilati ali se na duogo pogučavati po telefoni. Dostakrat dobimo kritiko, ka delavci Zveze ne odimo med lidi. Večkrat trbej komi kam titi v Slovenijo na kašno uradno delo, s tejm se tau tū leko rejši. Predsedstvo je nut previdlo, se strinjalo, ka za en mali nauvi auto vö trbej zgadzüvati pejnaze. Tau so tū privolili, ka domanji mentorji, vodja kulturni skupin pa delavci Zveze od 1. januara 20 procentov več plače, honorara dobijo za svojo delo.

Sekretarka je taprajla, kašni program pripravlamo za porabske dneve, kak stodjimo s tejm delom. Predsedstvo se je o tejm tū odlaučilo, ka na letošnji porabski dnevaj stero dva porabskiva Slovenca dobita priznanje „Za Porabje“.

Na te djilejš je verička samouprava dala nota prošnja za finančno pomauč. Od župana vesi Karčina Dončeca smo zvedli, ka je na Veriči fejst potrebno vönaprajti en plac

pred bautouv za razne programe, srečanje domanji lidi, ka de cca. koštalo milijon šestaugezero forintov, če zdaj v kratkom časi vküp leko spravijo telko pejnaz. Predsedstvo je zdaj dalo dvestau gezero pa je prosilo, naj vse ceringe konkretno vküper postavijo, kelko de koštalo vse, ka je potrebno.

Sekretarka je za informacijo taprajla, ka de predsedstvo naslednji djilejš melo v augustu, gda se zgončijo o djezenski pa zimski programov (koncert, romanje, božični koncerti pa občni zbor Zveze).

Klara Fodor sekretarka

8. maja sta v Trbižu župan mesta Monošter Tibor Viniczay in župan mesta Trbiž (Tarvisio) Franco Baritussio podpisala pogodbo o sodelovanju oz. prijateljstvu dveh mest. Oba župana sta izrazila željo, da bi sodelovanje na kulturnem, šolskem in gospodarskem področju bilo koristno slovenski manjšini v Porabju ter slovenski manjšini v Kanalski dolini.

Obiskali smo Blatograd

Slovensko društvo v Budimpešti je že lansko leto stelo iti na obisk v Blatograd, v današnji Zalavár. Lani smo nej meli telko pejnez, za letos smo pa dobili iz Ljubljane in se nam je ta obisk tako posrečo.

Del skupine pri spomeniku Cirila in Metoda.

V soboto, 22. majuša, smose rano napotili iz Budimpešte. Nej je bilau lepo vreme, veter je pijo, dobro, ka je dež nej išo. Tak smo srečno vžopodli pa smo se sploy dobro počutili. Dosti lejpoga pa zanimovga smo vidli na tej pauti.

Najprvin smo šli v Blatograd, v Zalavár. Tau je v županiji Zala. Blatograd je pri vesi Zalavár. Tü se je nahajala Spodnja Panonija in Blatograd je biu središče. Pred Slovani so bili tü Franki, Avari v 8. stoletji. Avare so pregnali iz Panonije in so se sem naseljevali Slovenci iz Karantanije, Koroške pa z njimi tüdi nemške kolonije. Spodnja Panonija je bila med Rabo in Dravo, celo do današnjega Maribora na severi pa do Donave. Naša Slovenska krajina je tü bila vključena v Spodnjo Panonijo. Knez Pribina pa je iz Slovaške, z okolice Nitre pobegno sem v 9. stoletji. Tü pri jezeri, (tó) v močvirji, v blati je zgrado grad, zido je cerkvi. Od tod je ime Blatograd pa Blatno jezero in iz tega je nastalo vogrsko menje Balaton. Tü sta delala Ciril pa Metod, tak ka je Blatograd biu tüdi versko središče. Franki so Pribino imenovali

za kneza, gda je on mrau, je vlado sin Kocelj in tüdi on je bijo imenovan za kneza. Na Koclja so pa drugi slovanski knezi in moravski kral nevoščeni bili pa so ga pri Franki notri vtavžili. Franki so ga zgrabili, ga oslejpili pa v

benediktinsko opatijo. Je pa ešče ena kapejlica v spomin bazilike. Grad, trdnjavo pa baziliko je cesar I. Leopold dau uničiti in je vse na nikoj prišlo.

Gda smo si tau vse poglednili, smo šli v Söjtör, gde se je rodijo Ferenc Deák, za stero ga pravijo, da je biu »modrijan domovine«. Tü smo poglednili njegovo rojstno hišo, stera je zdaj muzej. V tem muzeji notri pokažejo toga velkoga človeka življenjsko paut. Gda je prva vogrška vlada nastala leta 1848, je biu minister za pravosodje. Po marčevski revoluciji je v Kehidi živo, leta 1854 je pá išo v Pešto in je delo na tem, da se Madžarska pa Avstrija zmiriti in podpišeta leta 1867 spora

Budimpeštanski Slovenci v Blatogradu.

trmlico, vauzo djali. Tak ka ga je več nej bilau. Spodnja Panonija je bila samostojna kneževina (fejedelemség) pa je te bilau najbaugše, gda sta ta dva kneza vladala. Samo ka leta 894 je že nauvi narod prišo prejk Karpatov, to so bili Madžari in so vdrli v panonsko zemlo Slovencev. Leta 907 pa so Madžari že zasedli cejlo Panonijo do Alp.

Mi smo vidli razvaline grada in bazilike. Osem lejt so tü izkopavali te velke kamenje in so potejm iz nji naprajli fundament grada in bazilike. Tü je spomenik Cirila pa Metoda in še sv. Štefana, prvoga madžarskega krala, ki je leta 1019 ustanovo tü

zum (kiegyezés).

Koristna (hasznos) je bila ta pot za nas, zatau ka zdaj malo več vejmo od naši prednikov. V Zalavári so zozidali ešče eno hišo, muzej je notri pa na razstavi so stvari iz preseljevanje narodov (népvándorlás). V mali kapelici, katero sem že omenila, so pa tüdi obredi, če je kakšna obletnica. Pravijo, da je to kapelica Kraljice rožnega venca. Panonski kneževini, ki je bila najviše, gda je bijo knez Kocelj, je s prihodom Madžarov bilo konec, ohranil se je majhen del slovenstva vnekaj tako obsežni Panonski krajini: današnji Slovenci med Rabo in Müro.

Irena Pavlič

Jaz pa edno ljubico mam

Jaz pa edno ljubico mam, je naslov pesmarice, ki so jo pred kratkim predstavili na Gornjem Seniku. V njej je urednik Mitja Gobec zbral 25 porabskih ljudskih pesmi za mešane, moške in ženske zборе.

lijan Strajnar in Janez Močnik. Strajnar je obudil spomin na čase, ko so v Porabju zbirali gradivo. V pesmi, ki jo je sam priredil (Počaj mi počaj čeren kous), je upošteval tudi to, da so fantje in dekleta peli

Mitja Gobec, Julijan Strajnar in Janez Močnik z domačinkami na Gornjem Seniku.

Pesmarico, ki je izšla v nakladi 400 izvodov, je ob pomoči Javnega sklada RS za ljubiteljsko dejavnost in Ministrstva za kulturo izdala Zveza Slovencev na Madžarskem. Na naslovnici in v pesmarici so upodobljeni motivi keramičnih posod iz Porabja; upodobila pa jih je Marija Kozar Mukič.

Gre za drugo pesmarico zborovskih priredb in obdelav pesmi Porabskih Slovencev. Prva z naslovom Sproutletje blüzi ide, in je že nekaj let razprodana, je izšla leta 1991, v njej pa je bilo zbranih 31 pesmi. Mitja Gobec je povedal, da mu je Julijan Strajnar, ki je v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja bil med tistimi, ki so v okviru Glasbenonarodopisnega inštituta v Porabju zbirali ljudske pesmi - izročil 54 še neprirejanih pesmi, ki jih je potem sam ponudil v obdelavo desetim slovenskim skladateljem. Osem se jih je odzvalo vabilu in tako so nastale skladbe, ki odsevajo slog posameznih skladateljev, hkrati pa sledijo izvorniku tako v pogledu ritma kot harmonije.

Predstavitve sta se udeležila tudi dva od skladateljev: Ju-

tako, da so vsako naslednjo kitico začeli v drugi intona-

JAZ PA EDNO LJUBICO MAM

Ljudske pesmi porabskih Slovencev za mešane, moške in ženske zборе

ciji. To mu je povedal pokojni Labric Ferenc, po domače Fincin Feri, češ da je bilo to »preveč lepo«. Sicer pa je Strajnar tüdi svetoval, da vsi, ki niso člani pevskih zborov, naj še naprej pojejo tako, kot so vajeni.

Janez Močnik, ki je priredil kar 14 skladb v pesmarici, je povedal, da je prav, da pesmi tüdi na ta način pridejo med ljudi, seveda pa se bodo zborovodje odločali, katero bodo izbrali oziroma katera jim je bolj všeč. Nekatere bodo mogoče ostale le na papirju, vesel pa bi bil, če bi katera „šla v zrak“.

Že je zatok vse ovak

Porabski Slovenci smo se tu obernaui. Spominjam se, ka smo pred več desetimi lejtami sploj »tuma« bili. V Budimpešti je delala Demokratična zveza Južnih Slovanov, pa so nam od tistec povedli, na koj leko računamo, tuj pa tam so nam kaj dali. K tej Zvezi so se držali Hrvati, Srbi pa Slovenci. Mi, Slovenci smo tam najbolje skromni bili.

Cajti so se obernaui in po spremembi sistema smo ustanovili svojo zvezo, po narodnostnom zakoni smo pa volili manjšinske samouprave tu. V Porabji po vašnicaj so društva ustanovili, štera delajo za naše lüdi. Človek samo na tau misli, če bi te možnosti pred 40-50 lejtami meli, bi gvüšno nej tam držali, gde gnes. Pa itak. Človek je veseli, če gdekoli, stokoli kaj napravi za naše lüdi. Pa je tau veselje eške vekšo, če se z našimi mladimi kaj lejpoga godi.

Etak sam pa trno rada bila, gda smo zvedli, ka leko naše mlade lüdi predlagamo za narodnostno mladinsko priznanje.

Iz Porabja so različne organizacije poslale več predlogov. Sprejeli so 6 predlogov, 6 mladi Slovincov je leko 16. apriliša prejk vzelo tau priznanje. Rada bi vam na kratko predstavila *Eriko Dončec* iz Števanovec, stera je tu med tejsi šestimi bila. Ona je najmlajša med tistimi, ki so tau visiko priznanje dobili. Zdaj odi v drugi razred varaške gimnazije, 16 lejt je stara.

• *Erika, gda si zvezdla, ka so te predlagali na tau priznanje, ka si si mislila?*

»Nemo povedla, ka mi je nej dobro spadnilo, depa tau mi je tu včasim napamet prišlo, ka bi tau nekak drugü tu leko daubo, šteri si je tau zaslüžo.

Tak sam pa sploj se nikomi nika nej valila, ešče te nej, gda je že tau cejlak gvüšno bilau.»

• *Gnes že vejš, sto te je predlago za tau priznanje. Ge tak vejm, ka Društvo za lepšo ves. Ka misliš, zakoj si njim ranč ti napamet prišla?*

»Tak mislim, ka so cenili tau delo, ka sam kak mlada dekla leko napravila za naš materni jezik, za ves, za slovensko kulturo. V osnovnoj šauli sam se skauz včila slovenski jezik, zvün toga sam bila članica šolskoga pevskega zbora. Naš zbor je slovenske narodne pa druge lepe slovenske pesmi tu spejvo, etak smo pa na prireditvaj vsigdar nastopali. Rada sam popejvala v zbori. Gda sam pa prišla v gimnazijo, od začetka se včim slovenski jezik tu, kakoli ka se nemški jezik tu včim. Gnesden več ne moreš biti brez jezikov, če škeš kaj dosegniti.

Ojdla sam na eden tečaj tö, gde smo se včili papirinate rauže delati. Vsakši zna, da je v Porabji tau šega, dapa mladi več neškejo tau delati. Dja sam pa vödržala, pa sam

se s veseljem navčila te rauže delati. Gnauk svejta, tak vejm, ka so na pokapanji, na ženitvi nej bile žive rauže. Vse so s papirom bili napravljani venci, snejin püšeo, korine. Tau lepo erbo ne smejmo pozabiti, zatok, ka je tau našo. Našo porabsko.

starišje, tvoja sestra?

»Strašno so radi bili. Moja sestra v Budimpešti odi na univerzo, dja pa, kak sam že povejdla, v gimnazijo. Gnesden je starišem deco šaulati nej šala. Vsakši vej, ka mladi kak sam dja, že vsi majo računalnike. Za pejnaze, ka sam dobila za tau priznanje, si zdaj leko kúpim eden računalnik, ka je meni sploj potrejben.»

• *Kak si pa preživejla tisti den, gda sta tau priznanje prejk vzeli v Budimpešti?*

»Gda sam zvezdla, ka v Budimpešti prejk vzemamo tau priznanje, sam sploj vesela bila. Mene je sploj presenetilo vse tisto, ka sam tam doživejla. Sploj dosta lüdi se je zbralo. Sploj lepau je bilau, ka so utemeljitev za vsakšoga poseba prebrali, po tistim so nam prejkдали priznanje.»

• *Ka pa v Varaši v gimnaziji? Kak so tau gor prijeli sošolci, profesori?*

»Moram povedati, ka sam se nika nej valila, samo te so zvedli, gda sam nesla potrdilo, zakoj sam s šaule falila. Profesori tak kak sošolci so sploj lepau sprejeli tau novico. Ka mi je najbolje dobro spadnilo, je tau, ka sam med sošolci nikše nevoščenosti nej vidla. Iz srca so mi privoščili, ka sam dose-

gnila in so z menov vred veseli pa ponosni.

• *Tebe je Društvo za lepšo ves predlagalo za tau priznanje. Ka misliš, kak njim tau leko nazaj zavališ?*

»Tak mislim, ka se nika ovak nemo držala kak do tejsa mau. Kak mo mogla, kak mi včenje dopüsti, tak mo vse pomagala, naj koj do me prosili. Pa te nej samo dja, liki moji pajdaši tü. Gnesden se na gimnaziji strašno dosta trbej včiti. Tak ka gda izpite mamo, se buma fejest moramo vküp brati zatok, ka brez včenje se človek naleki leko na pauti najde. Brez šaul je buma žmetno kaj delati, kakši slüž dobiti.

Sploj lepau se zahvaljujem društvü, da so name mislili. Vüpam se, ka drugü tu na red pridejo, šteri z menov vred napravijo kaj za ves, iz srca delajo. Vesi vodstvo je gvüšno ne pozabi.»

Erika je vnoči prišla s tridnevnoga šolskoga izleta. Videti, ka je trüdna, zaspána, depa na njenoj obrazi se vidi radost, zadovolstvo.

Eriki v imeni našega uredništva čestitam, želim ji, naj se spunijo vse njene želje.

Irena Barber

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 MHz

Od pondejlka do sobote
od 16. do 17. vöre,
v nedelo
od 12. do 14. vöre.

OD SLOVENIJE...

Drnovšek na Brionih

Predsednik republike Janez Drnovšek se je na Brionih udeležil neformalnih pogovorov s hrvaškim predsednikom Stjepanom Mesičem, predsedujočim predsedstvu BiH Sulejmanom Tihičem in predsednikom Črne gore Filipom Vujanovićem, v ospredju katerih je bilo sodelovanje med državami v regiji. Predsednik Drnovšek je na srečanju med drugim izrazil željo, da bi Slovenija kot članica Evropske unije in zveze NATO postala most med tema povezavama in državami na območju nekdanje Jugoslavije. Na skupnem kosilu po pogovorih pa je slovenska stran hrvaški posredovala, da bo potrebno vprašanje hrvaške zaščitne ekološko-ribolovne cone v Jadranu čimprej rešiti.

Rop v Romuniji

Slovenski premier Anton Rop je po srečanju z vodilnimi romunskimi politikami obisk v Bukarešti ocenil kot zelo pozitiven. Za Slovenijo so vrata v Romuniji odprta praktično na vseh ravneh, tako pri tujih neposrednih vlaganjih kot tudi pri javnih delih, še posebej za gradbeno podjetja in podjetja, ki bi vlagala v razvoj infrastrukture. Ropa je v okviru dvodnevnega obiska v Romuniji spremljala močna delegacija, v kateri je bil tudi minister za evropske zadeve Milan M. Cvikl, ki se je sestal z romunskim ministrom za evropske integracije Alexandrujem Farkasem.

Jadransko-jonska pobuda v Portorožu

Eno od glavnih sporočil zasedanja Jadransko-jonske pobude, ki so se ga v Portorožu udeležili predstavniki osmih članic, je bilo, da si bodo vse prizadevale za politiko odprtih vrat evroatlantskih integracij ter nadaljnjo širitev evropskih standardov. Temeljni cilj JJP je namreč, da celotno območje od Jadranskem in Jonskem morju postane območje stabilnosti, demokracije in čim večje blaginje, kar bo pripomoglo tudi k hitrejšemu približevanju članic JJP evroatlantskim organizacijam, je po zasedanju dejal slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel. Minister je nato še ocenil, da je bilo slovensko vodenje pobude, ki ga je prevzela Srbija in Črna gora, zelo uspešno.

Spet kliče nas venčani maj...

Tau bi leko bilo geslo priveditve, štero že dolgo lejt organizirajo v Boreči pri cirki sv. Ane navdušeni ljudje iz Martinja, Trdkove.

Vsako leto, gda se prebližava mejsec maj, od šteroga vsi znamo, ka je tau Marijin mejsec, ovak pa leko povejmo, najlepši mejsec v leti, že znamo, ka dobimo vabilo na te lejpi svetek. Gorenjeseniški mešani pevski zbor, kak drugi zbori v Prekmurji tō, je vsigdar pozvani na tau lejpo srečanje. Tau pa leko zahvalimo glavnomi organizatorji Cirili Kozari.

Cerkev sv. Ane se k Boreči drži, tau je sausadna ves Gorenjoga Senika. Stoji v čudovitoj pokrajini, na srejdi gaušče. Nigdar ne pozabim, gda smo najoprvin bili tam. Te je buma zvūn te lejpe cerkve dosta kaj nej bilau videti tam. Depa te je tū lepau bilau. Pevski zbori so se zbrali

pa so Marijine pesmi peli, častili Marijo.

Gnes je tam eden lejpi turistično-kulturni punkt. Vse je

vzeti, kakoli, ka bi venej pred kapejlicov lepše bilau, depa mogli smo se v malo cirkev znositi. Vsakši zbor je

Najlepše je pa na konci, gda vsi navzauči zbori spejvajo lejpo Marijino pesem.

vred vzeto, pokošeno, vōzozidano, na teltja, ka človek ne zandolej vse pogledniti. Letos so tūj držali eden lejpi koncert, gde je 16 pevski zborov popejvalo. Eške je nam slabo vrejmen tū nej moglo dobro volau vkraj

dvej pesmi spejvajo. Pesmi so vse Marijine pesmi bile.

Gorenjeseniški mešani pevski zbor Avgust Pavel je letos pa nauve pesmi prineso, stere nas je zborovodkinja Marija Trifus navčila.

Spet kliče nas venčani maj, k Mariji v nadzemeljski raj.

Cvetlice dobrane si venčajo glave,

raduje se polje in gaj.

Etakšoga reda mi vsigdar moja mladost napamet pride, da sam kak eške mala dekličina maja mejsace po večeraj na Verici v malo Rōvcino kapejlo ojdla popejvat, te je ta pesem nigdar nej vōnjana bila. Za tau so se Ščednjarska Rejza vsigdar pobrigali. Če rejsan naša mladost več nigdar ne pride nazaj, lepau bi bilau, če bi gnešnji mladi naprej popejvali tau lejpo pesem. Mladi seničkoga pevskoga zbora gvušno ne pozabijo tau pesem.

Irena Barber

Tak naprej

Ženski pevski zbor v Krogi v Prekmurji je 15. majuša s kvalitetnim, redno pripravljenim koncertom presenetil domanje lidi. Name je pa presenetilo, sam se čudivala

na tejm, kelko lidi je prišlo vkūper pa med njimi kelko moškōv. Gvušno, ka niko- ma nej bilau žau. Pod vodstvom glasbene pedagoginje Marije Rituper iz Murske So-

bote je zbor velko delo obredo v enom leti. Na koncerti so pevke zapojevale štirinajset pesmi - med njimi unijsko himno - stero so nas, publiko tak vsebinsko kak

melodično fejs zgrabile. Koncert je vodila, ga je popestila s svojimi mislimi gospa Gizela. Počaščene so bile varške pa števanovske ženske s tejm, ka so oprvim bile pozvane v Krog pa ranč na te koncert. Lidge, steri smo v dvorani sploj nej vpamet vzeli, ka je že večer, smo skur vsi skonznatami očami pošlōjšali pesem V Porabju so dobri ljudje, stero so na konci vse tri skupine vkūper zapojevale. Ponosni smo bili, ka je med pozvanimi lidami biu sam gospaud Jože Vild tū iz Murske Sobote, steri je tau pesem napiso.

Koncert žensk je publika cenila najbola s tejm, ka je s ploskanjom nej stejla ejnjati, li bi je rada poslūšala tādale. Leko bi je tū, če bi bili z nami pri bejnom stauli, gde so skur do paunauči popejvale vkūper kroške pa porabske ženske. Čestitamo kroškim ženskam pa se njim lepau za(h)valimo za pozvanje pa dobro družbo.

K. F.

Ženski pevski zbor iz Kroga.

Nepozabljena doživetja v Maribori

Ne najdem reči zatau, kak smo srečni, ka smo se leko spoznali, smo se leko povezali pred par lejti s sodelavci Mestne četrti Magdalena v Maribori. Na največko pomauč nam je tajnica *Stefka Čontala*, stera poskrbi za tiste skupine, stere prosimo

na naše prireditve. Ona nam je ške do tejamau vse probleme rejšila. Če nam je trbelo, je poslala folkloro, pevski zbor, goslarje. Na letošnje Porabske dneve pa na števanovski vaški den nam je sprajla goslarško bando, pihalno godbo pa vse brigo v zvezi z nastopom nase vzela. No, na tau tu fejs pazi, naj porabski mlajši prejk športa tu leko doživejo lejpe dneve z njivimi mlajši pa naj se porabska kultura spozna v njivom kraji. Etak so varaštje ljudske pevke 20. majuša že tretjič leko spejvale svoje pesmi na svetki Mestne četrti Magdalena, steroga vsakšo leto svetijo. Gospa Stefka nas je s svojimi kolegi s takšnim veseljem čakala, gor prijala, ka človek rejdko leko dožive. Kak je tau dobro, če človeka radi majo pa sam tu ma koga, zakoj rad meti! Mislim, ka so ženske svojo zadovoljstvo, radost tu vopokazale. Če bi nas čas nej silo domau, bi se ške zdaj pogučavale pa veselo spejvale pri bejlom stauli.

V imeni vsej nas, steri smo leko bili z gostitelji, se iskreno za(h)valimo za bogato pogostitev pa nepozabljena doživetja.

K. F.

Obletnica ljudski pevcev v Mali Nedelji

V Mali Nedelji v Sloveniji so 9. majuša držali svetek v počastitev 15. obletnice domanji ljudski pevcev. V programi so gor staučili ljudski pevci, pevke, steri že dugo lejt sodelujejo z domanjimi pevci, med njimi števanovske ljudske pevke pod vodstvom Marije Rituper. Organizatorji so s toplimi rečami pozdravili pa na veliko cenili delo pevcev, poseba Ludvika Rudolfa, steromi se v prvi vrsti leko zahvali tau, ka je v Mali Nedelji postala tradicionalna prireditve Srečanje ljudski pevcev in godcev pa tau, ka števanovske ženske že edenajset lejt leko spejvajo z njimi tak v Mali Nedelji kak v Števanovci. Čestitamo!

... DO MADŽARSKE

Evropske volitve

Po podatkih Državne volilne komisije se bo evropskih volitev na Madžarskem udeležilo osem strank. Ob parlamentarnih strankah (socialisti, liberalci, fidesovci, demokrati forum) še Delavska stranka, Socialdemokratska stranka, Stranka madžarskega življenja in pravice (MIÉP) ter Madžarska narodna zaveza.

Največ zdrah je povzročilo, kako naj bi volili madžarski državljani, ki bodo 13. junija v tujini in so to pravočasno javili Državni volilni komisiji. Teh je kakih dva tisoč, največ jih je seveda v sosednjih državah in v drugih državah Evrope, nekaj jih je pa tudi v tako oddaljenih državah, kot sta Brazilija ali Mongolija.

Pri sprejemanju zakona o evropskih volitvah je opozicijska stranka Fidesz ostro zavrnila predlog, da bi državljani v tujini volili po pošti ali elektronski pošti, kakor tudi predlog, da bi naloge volilne komisije na voliščih, ki bodo na madžarskih veleposlaništvih ali konzulatih, opravljali tamkajšnji uslužbenci. Temu so nasprotovali z razlogom, da bi člane volilne komisije določil zunanji minister, ki je pa obenem tudi predsednik provladne socialistične stranke. Po njihovih zahtevah naj bi se člani volilnih komisij poslali z Madžarske, določile bi jih pa parlamentarne stranke.

V praksi se je pa pokazalo, da bi bila ta rešitev precej draga, stala bi kakih tristo milijonov forintov. Stranke, tudi opozicijske, so na pritisk javnosti odstopile od prvotnega načrta ter prejšnji teden v parlamentu sprejele novo-velo zakona, da bodo naloge volilne komisije opravljali delavci diplomatsko-konzularnih oddelkov, ki pa glasov ne bodo prešteli, kajti glasovnice v zaprtih ovojnicah bodo kurirji prinesli v Budimpešto, kjer bo glasove iz tujine prešla posebna komisija.

Vaški dnevi v Števanovcih

Lokalna in manjšinska samouprava v Števanovcih prireja 5. in 6. junija vaše dneve. V soboto popoldne bodo podrl mlaj ter priredili veselico. V nedeljo bodo začeli z nastopom pihalne godbe, po maši bo kulturni program z nastopom domačih skupin in skupin iz Slovenije, popoldne pa bodo odprli razstavo otroških risb z naslovom Pod nebom svobodne Evrope.

Računalniki za budimpeštansko slovensko samoupravo

17. maja je v 18. okrožju Budimpešte *György Csepeli*, državni sekretar Ministrstva za informatiko in zveze svečano predal tamkajšnji slovenski manjšinski samoupravi računalnike, ki so jih dobili na razpisu ministrstva. Dogodka sta se udeležila tudi

Antal Heizer, predsednik Urada za narodne in etnične manjšine, in *Martin Ropoš*, predsednik Državne slovenske samouprave, ter predstavniki ostalih manjšinskih samouprav v tem okrožju Budimpešte. V imenu budimpeštanske slovenske samo-

uprave je goste pozdravil predsednik *Ferenc Kranjec*, ki je nanizal sodelovanje med manjšinami in omenjenim ministrstvom.

Državni sekretar je v svojem nagovoru poudaril, da so računalniki v času informacijske družbe pomembni dejavniki za ustvarjanje enakih možnosti manjšinskih skupnosti. Računalnik je seveda le

orodje, ki ga je potrebno napolniti z vsebino. Državni sekretar je povedal, da si bodo kljub zmanjšanemu proračunu tudi letos prizadevali, da bi za manjšinske namene imeli zadostna sredstva. *Antal Heizer* je poudaril, da je bilo prav Ministrstvo za informatiko in veze tisto, ki je ustanovilo t. i. manjšinski kolegij, ki uveljavlja interese manjšin.

Pogovor z direktorjem Interspara Lajošem Talaberom

»PRI NAS JE V SREDIŠČU POZORNOSTI ČLOVEK«

Nakupovalni center Interspar v Szombathelyu se prišteva k najboljšim, kajti glede prometa je na tretjem mestu v državi med nestetimi enotami trgovske mreže Interspar. Tisti, ki dnevno obiskujejo trgovski center, se temu ne čudijo, kajti tukaj nakupovalca takoj sprejme prijetno vzdušje, toplo razpoloženje. Najbolj občutljivi del svetlega, prostornega, okusno dekoriranega prodajalniškega prostora, oddelek za zelenjavo in sadje, se vedno blešči od čistoče, živila so sveža. Proizvode, ki niso več prvorazredni, ponujajo ločeno, okusno pakirano po znižani ceni. Tudi za ostale oddelke je značilen red in okusen aranžma. Direktor nakupovalnega središča je simpatičen, skromen, a zahteven vodja. Njegovi sodelavci imajo o njem izredno dobro mnenje, ne le zaradi strokovnosti, temveč tudi zaradi človeških vrednot. Tudi sama lahko potrdim, da se dosti časa zadržuje v prodajnem prostoru in to ne kot kupec. Opazila sem tudi to, da najmanjše moteče pojave takoj opazi in daje nasvete, kaj in kako se mora spremeniti. Tudi kupce smatra v prvi vrsti za ljudi, ne le za potencialne denarne vire.

- Gospod direktor, ne vem, ali ste slišali o tem, da živi v okolici Monoštra razen nemške manjšine tudi slovenska manjšina. Sedaj, ko bodo meje odpravili, bodo med Muro in Rabo živeči Slovenci, ki jih je doslej ločevala državna meja, tvorili etnično enoto, kajti imajo skupni materni jezik. Če pogledate na zemljevid, lahko vidite, da se nahajajo ravno na polovici poti med Szombathelyem in Mursko Soboto. Menim, da bi bilo dobro, če bi Porabske Slovence seznanili z nakupovalnimi možnostmi in akcijami, da bi lahko izbirali, ali naj gredo nakupovat v murskosoboški ali szombathelyski Interspar.

»29. julija bo naš Interspar star že pet let. Mi se trudimo, da bi bil naš obrat eden najbolj priljubljenih in najboljših nakupovalnih centrov mesta oziroma županije. Kljub temu da so v županijskem centru prisotni konkurenti z ogromnimi prodajalniškimi prostori, se naš obrat razvija dinamično, kakor ste omenili tudi vi. Interspar v Szombathelyu je glede prometa na tretjem mestu v naši državni mreži. Vodim ga že štiri leta in pol. V ospredje sem si postavil nalogo, ki bi jo lahko imenoval »koncept svežih proizvodov«. Tudi vi ste podudari, da so vzorno urejeni in založeni oddelki za meso, zelenjavo in sadje,

mlečni oddelek in oddelek pekovskih izdelkov. Naš sedanji promet dokazuje, da je ta moj koncept bil pravi. Ljudem moramo nuditi okusne, sveže, dobre izdelke, jasno po ugodnih cenah. Pravilnost mojih prizadevanj dokazuje tudi to, da je naša trgovina pred dvema letoma osvojila prvo mesto na državnem poslovnem natečaju, ki ga je razpisala d.o.o. »Spar Madžarska« za »koncept svežih proizvodov« za obrate Interspar. Prizadevamo si, da ustvarimo za kupce takšno vzdušje, da se med nakupovanjem počutijo prijetno, da jim nakupovanje ne pomeni neprijetnega bremena. Tudi spremembe, ki smo jih uvedli v prvem četrtletju,

služijo tem namenom. Uvedli smo tako imenovano oddelečno razporeditev proizvodov, da bi poenostavili proces nakupovanja, da bi skrajšali pot in čas nakupovanja v trgovini. Ta novi trend se je obnesel. Zajtrkovalni oddelek vsebuje na primer mleko, kakav, kavo, čaj, na otroški »ulici« najdemo za malčke vse, kar potrebujejo, od pleničk do otroške hrane. Na vinskem oddelku ponujamo različne sorte vin pomembnih zgodovinskih vinorodnih okolišev. Najbolj uspeli oddelek naše blagovnice je morda tako imenovana sezonska tržnica, kjer predstavljamo vedno aktualne sezonske proizvode. Sedaj ta oddelek predstavlja vrtno potrebščino. Vsak človek ve, da je nakupovanje življenjska potreba, toda po naši filozofiji mora človek pri tem uživati. Z našim delom in našim vedenjem želimo tem zahtevam odgovorjati. Drugi najvažnejši dejavnik naše prodajnega koncepta je, da je pri nas v središču pozornosti človek, spoštova-

nje kupcev, prvorazredna postrežba. Mislim, da se omenjene zahteve pri nas tudi uveljavljajo, kajti imamo širok krog stalnih obiskovalcev. Pozornost do človeka pomeni za mene ne le spoštovanje strank, temveč tudi mojih sodelavcev. Le v tem primeru lahko zahtevam od njih prodajno dejavnost na visokem nivoju, če človeka spoštujem, njegovo delo pa priznam. Pri nas ni bolj ali manj pomembnega človeka, pri nas je vsak človek enakovreden.«

- Tudi vaše veliko nakupovalno središče je prispevalo k temu, da so morali nekatere majhne trgovine z živili zapreti. Vi gotovo menite, da so te majhne trgovine odveč?

»Ne, ravno nasprotno. Menim, da imajo tudi te pravico do obstoja. Imajo svojo vlogo, seveda drugačno kot veliki supermarketi. Vsekakor potrebujejo državno subvencijo, morajo se na določenih področjih dejavnosti združevati, da se v veliki konkurenci lahko ohranijo.«

- Zaradi česa se pri vas kupci največ pritožujejo?

»Zaradi neustreznih cen. To se lahko zgodi povsod, da se cene v računalniškem sistemu in cene na policah ne ujemajo. To je večinoma napaka, ki jo delajo naši prodajalci zaradi malomarnosti. Pritožb glede kakovosti in postrežbe je malo, kajti sprejemamo le prvovrstne proizvode in sprejemamo le ustrezne sodelavce.«

- Ste vi morda Slovenec? Vaš priimek Talaber je namreč slovenski.

»Tega jaz pravzaprav nisem vedel, toda tudi drugi so me že opozorili na to. Moji predniki izhajajo iz okolice Kapuvára. Vem pa, da je več družin v okolici Monoštra, ki se pišejo enako.«

- V Etnologiji Slovencev na Madžarskem sem brala, da so mnogi Slovenci odhajali

zaradi slabo rodovitne zemlje na sezonska dela v druge predele države in so morda tudi vaši predniki bili med njimi.

»Meni je všeč moj priimek sem ponosen nanj. Moja hčerka, ki je svojo drugo diplomsko doštudirala na ekonomski fakulteti v Stuttgartu, kjer se je tudi poročila, mi je z velikim zadovoljstvom sporočila, da je v Nemčiji tudi našla v imeniku dva človeka, ki se pišeta Talaber.«

- Gotovo vam je hudo, da je vaša hčerka tako daleč v stran od vas. Nimate več otrok?

»Imam tudi sina, ki študira v Budimpešti na tehnični fakulteti za elektroinženirja. Žal, hoče tudi on v Nemčijo, bolje povedano, je že tam, kajti tam piše svojo diplomsko nalogo. Njega bom - mislim - tudi moral pogrešati, ker se bo gotovo zaposlil v Nemčiji kot medicinski biolog - raziskovalec, kar je študiral pred tehničnim študijem.«

- Še to bi me zanimalo, s čim se ukvarjate v prostem času, ki ga gotovo nimate na pretek?

»Najraje imam glasbo in petje. Petnajst let sem bil član zbora Concordie v Kőszegu. Bil sem tajnik zbora, organiziral sem njihova potovanja in nastope tudi v tujini. Ko sem bil mlad, sem igral v orkestru harmoniko. Glas tega instrumenta obožujem še danes.«

- Mislim, da je tudi to dokaz, da imate v svojih genih slovenske »korenine«.

»Žal, tega ne vem. Bi pa bil ponosen tudi na to, ker mi slovenski in hrvatski jezik že od nekdaj ugajata. Žal, ni več časa za to, da bi se ju naučil.«

Hvala vam za pogovor. Želim vam še veliko uspehov pri vašem delu in upam, da boste našli tudi čas za to, da odkrijete kakšno slovensko koreninico v vaši genealogiji.

Suzana Guoth

PORNOGRAFIJA

Nej se bojati, nikšoga straja nej trbej meti. Samo od pornografije mo gučo pa nika drugo nej. Mlajši tou moje nouvo pismo iz Sobote tó leko tapreštejo, nikše takše reči nemo nut piso, zavolo steri bi tou štenje bilou samo za vözraščene lidi. Vredi, vsi vejmo, ka je tou pornografija. Preveč toga leko vidimo na teveni pa v novinaj. Dapa meni nikša druga pornografija odi po glavej, nej pa tista, ka pokaže najlepšo delo na toum svejti. Tomi najlepšomi deli na toum svejti delajo najvejšo sramoto lidže, steri sedijo v našom parlamentu. Takše trde pornografije, kak se tam godi, takše nega nej v ednom filmu pa nej na ednom kejpji v novinaj.

Dapa demo lepou po redej. Zakoj mi kaj takšoga sploj na pamet pride, ka leko takšo gučim, ka se v našom parlamentu godi pornografija? Čistak enostavno, zato ka

tam devetdeset lidi cejle dneve eden drugoga pomalek g ... jo. Pa tou ne delajo naskrivoma, kaj bi pa. Tou delajo pred našimi očami, tou najraj delajo, gda je televizija gor gemle. Pa so za tou eške dobro plačani, skur tak, kak tisti, ka pornografijo zganjajo na filmaj. Na tej filmaj se vküper spravata največkrat dva, moški pa ženska. Vse več je takši filmov tó, ka so trge na ednoj ženski ali pa tri ženske z ednim moškim ali pa je deset moškov pa ranč telko žensk pa se vseoprejk parajo. Tou nas že palik pripela v naš parlament. V njem se tó vseoprejk parajo, tak ka tou grata najvejši grupni seks, ka si ga človek leko zbrodi. Samo ka je tou edno veliko čüdo, vörvlite mi! V filmaj pa na kejpaj so tej lidže več ali menje nagi, brezi obleke. Tej naši pa so lepou oblečeni, ka je na nji nago, so samo roke pa glava, vse

drugo je oblečeno. In tou je rejsan velka čüda, ka se leko večjak oblečeni lidže med sebov vöre pa vöre, dneve pa dneve, lejta pa lejta cejli čas g ... jo.

Zdaj pa si pogledimo, kak tou vövidi. Stoupi pred mikrofón prvi in vsem povej, kak si brodi, ka je nika bejle farbe. Po tistom en čas tolmači, zakoj je tisto nika bejle farbe. Gda zgoutovi, pride pred mikrofón drugi pa povej, ka je tisto neka mogoče rejsan bejle farbe, dapa nej ranč tak bejlo, kak je povedo tisti pred njim, liki je bole bejle farbe. Za njim je na redej tretji, šteri lepou raztomači, kak sta tejava dva pred njim leko mela istini, dapa tou bejlo je po njegovom eške bole bejlo od bejloga. Na, zdaj je šalo vrag vzeo. Tak nagnouk se začajo med seuf g ... ti, ka je bole bejlo od bejloga. Tou trpi edno dva kedna pa se po tistom zgüčijo, ka od toga mo-

rajo slejdnjo reč meti lidže. In dobimo nouvi referendum, na sterom moramo mi, navadni lidže vözglasiti, če je bejlo bejlo ali pa je bejlo nej bejlo. Tak se ta pornografija iz parlamenta preseli med lidi. Po tistom se po krčmaj, pri frizeri, v bautaj, doma v držinaj začamo med seuf g ... ti, ka je zdaj istina od té bejle farbe. Referendum košta velke pejeze. Zato leko povejmo, kak draga je ta naša pornografija.

Ja, mi tó, steri smo nej v parlamentu, se v toj pornografiji vöpokažemo. Tak so tisti iz parlamenta nika nej krivi, liki mi, steri smo na referendumu vözglasili, kakše farbe je bejla farba. Dapa tisti, steri se v pornografski filmaj doj slacijo, precj dobre pejeze prislüzijo, tisti naši v parlamentu tó velke pejeze dobijo. Nevola pa je v toum, ka se referendum plača iz naši pejez. Tak leko povejmo, ka mi, navadni lidže, za

špilo v našoj slovenskoj pornografiji eške sami moramo plačati. Tou je najvejša nevola.

Eške vekša nevola pa je nika drugo. Tou mi je ovadila moja tašča Regina, trno čedna ženska.

-Vej je pa bejlo sploj nej farba. Pa črno je tó nej. Črno je kmica, bejlo je pa sveklina, farbe pa so zmejs med kmicnim in sveklim. Vej so nas pa tou v šouli včili, - se je čüdivala nad grupnim seksom v našom parlamentu.

Moram vam povedati, ka moja tašča Regina, trno čedna ženska, včasi má pamet na pravom mesti. Že si brodi od toga, kelko lidi de po novom zganjalo pornografijo zdaj, gda smo nut stoupili v EU. Kuman zdaj de se vidlo, kelko fele bejle farbe ali pa bejle svekline, če ške-te, de se vönajšo.

Miki

Tüj pa tam nas veselje tü zaodi

Na koj je človek stvauredni, od toga bi leko dosta gučali. Ka na trpljenje tü, tau mislim je v svojom življenji že vsakši čüto. Ka je ednomi leko velka čest pa veselje, leko ka drugoga ne veseli.

Lüdje smo navekša takši, ka čakamo od drugoga poštenjé, sploj pa te, če mi tau sami tü damo drugomi človeki. Lüdje se moramo včiti dostavse. Poštenjé eden do drugoga, pravično cenenje eden drugoga. Najbole je potrebno, če priznamo, ka od nas čednejši, baukši lüdje tü živejo.

Kelko pa kelkokrat je tema, ka pri nas se ne čüje slovenskarejč, sploj pa mladi samo vogrski gučijo. Ne vejmo, zakoj, depa tri lejpe stvari so se zgodile z menov nej tak dugo nazaj. Pa nej je tau važno, ka so se z menov zgodile, tau je važno, ka so se zgodile.

Eden den sam na Dolenjom Seniki sejlda v čakalnici zdravniške ordinacije (orvosni rendeló) pa sam čakala na svoj red. Tam sam najšla dva mladiva pojba z Gorenjoga Senika, tak 20, 25 lejt stariva, pa sam si sedla. Ova sta se mi poklonila, depa nej »csókolom« ali »jó napot«, kak je tau pri mladini šega, liki slovenski, »baug daj, Irén neni«. V čakalnici nej malo lidi bilau, etak smo pa cajt meli si malo pripovejdati. Zvün nas je buma malo Slovincov bilau, bola so nikši Varašanci sejldi tam pa čakali na svoj red. Moja pojba sta začnila z menov pripovejdati, depa samo po našom. V porabskom narečji. Pazila sam je, strašno sta skrb mela na tau, da sta nej mejšala slovensko reč s vogrskov, ka je že gnesden fejšt šega pri nas. Pa sta pojba gučala pa li gučala. Tak na žmana, tak lepau, ka sam

misllila, srce se mi od radosti razpauči. Vidla sam, ka sta strašno uživala v tom, ka si etak pripovejdamo pa ka nas drugi ne razmejo. Sto je pa v tisti minutaj mislo na beteg, za koj volo tam moraš čakati? Pa tau sam tü vidla, ka so se tam sedeči Vaugri kama nej vedli djati, ka tejava mladiva tak lepau gučita slovenski. Mislim zatok so na tau tü najgeri bili, ka edna starejša ženska s takšimi mladimi tak fejšt razpravla. Ponosna sam bila v tisti minutaj. Ponosna na našo mladino, štero telkokrat sauidimo. Tejava dva mladiva sta nej člana nikše kulturne skupine nej. Pa itak. Ge tak mislim, ka zatok moramo povaliti stariše tü. Stariše, šteri gvüšno, ka doma slovenski gučijo v držini. Samo na skrivoma vüпам, ka gda ta tejava dva deco mela, ne pozabita z njauv gučati slovenski.

Od tri radosti sam gučala na začetki. Včasín-včasín, gda tak čütiš, ka je vse zaman, vse je na konec prišlo, te zaodi velko veselje. Ge marciuša držim svoj den. Moja sombotelska prijateljica mi je na moj den edno sploj lejpo pesem napisala. Stoj bi leko pravo, tau je naja privatno delo. Depa nej je tak. Ona je tau pesem v slovenskom jeziki napisala meni, ka je zame najvejši dar, ka sam leko od sveta dobila.

Pa te je kumaj preteklo par dni, pa ranč na moj den, 25. marciuša, sam dobila edno karto, čestitko. Ta karta je bila sploj lejpi pozdrav na moj den. Moja edna spoznana ženska iz vesi go je napisala v lejptom porabskom jeziki. Pa tak, ka je nej slovenske litare nücala zatok, ka je ona že več kak 80 lejt stara pa se je v šauli nigdar nej včila slovenske litare. Tak je napisala slovenski svojo

karto, kak so napisane naše stare molitvene knjige. Z vogrskimi literami, fonetično. Stoj bi zdaj leko pravo, ka je te v tejm tak velko. Poglednimo, povejmo, pred svetkami, kak pišemo mi, Porabski Slovenci eden drugomi pozdrave. Vogrski, ka so nas tak včili v vogrski šaulaj. Pa na rojstne dneve ranč tak.

Pa te se itak najde nekak, ki je nej pozabila, ka če rejsan nej s slovenskimi literami, liki po našom se tü da.

Ne vejmo, kak dugo de mi dano, ka mo leko živila - tau nišče ne zna - depa sploj rada bi eške z mladimi pojbbami, deklami slovensko gučala, rada bi bila, če bi mi nekak slovensko pesem napiso, rada bi bila, če bi vse več moji prijateljic po našom pisalo karte, razglednice, čestitke. Dajte mi valati, po našom je lepše.

Irena Barber

REGIONALNA POČITNIŠKA MREŽA

Na območju Pomurja in Porabja poteka projekt »Regionalna počitniška mreža«, v sklopu katerega bomo po-

stvenih zmogljivosti, kot so vikendi, turistične kmetije, zasebne sobe in ostali objekti, ki so primerni za bivanje,

Posnetek je z Verice-Ritkarovcev, z domačije, ki jo je odkupil Károly Kókai, in jo tudi izdaja za turiste.

vezali namestitvene zmogljivosti z aktualno turistično ponudbo in na ta način podali možnosti za razvoj turizma zunaj zdraviliških območij.

Ker je na tem območju veliko neizkoriščenih namesti-

želimo ta neizkoriščeni potencial povezati v mrežo in ga ponuditi tistim uporabnikom, ki ne uporabljajo storitev masovnega turizma. Projekt je zasnovan na načelu vzpostavitve skupnih standardov kakovosti, skupne-

ga trženja in skupnega nastopa na trgu doma in v tujini. Projekt je dobil podporo Sklada za male projekte Slovenija - Madžarska.

Cilj projekta je povečanje usposobljenosti lastnikov objektov za nudenje prenočišč na podeželju. Osnovna ciljna skupina so lastniki neizrabljenih namestitvenih zmogljivosti (vinogradniki, vikendaši, sobodajalci) in disperzirana množica individualnih turistov (kolesarji, pohodniki, družine). Neizkoriščene kapacitete razumemo kot potencial, iz katerega je potrebno narediti turistični produkt, ki je podprt z vsemi spremljevalnimi storitvami, katere so potrebne za nastop na turističnem trgu.

Matej Fišer

Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot

Slika ne laža

Sto je neč v Soboti vido té spomenik na levojv kraji, ne more povedati, ka je biu v Soboti. (Rejč spomenik zaznamuje tou, ka lidge nika takšoga gor postavijo zato, ka de ji na nika spominjalo; spomenik-pomnik-poumniti; spomenik nas na neka spominja.) Augusta toga leta de star 59 lejt. Postavili so tistoga augusta 1945. leta, naj ostane v spomin slovenskim partizanom in rusoškim

soldakom, steri so se bili pa mrli, gda so oslobodili krajini na levojv brejgi reke Möre od Nemcov pa Vougrov. Od 1941. do 1945. leta je nejlou bilou v prekmurskoj krajini. Dosta li di je bujtí bilou, eške več so ji opelali v tiste najlagveše voze. In te je prišla osvoboditev. Grato je té spomenik, naj eške gnesden vejmo za lagve čase. Dapa vsikši čas ma svoje politične malare za oči. Tak so no-

uvi malari dole namalali slovenskoga partizana in rusoškoga soldaka. Nouvi časi - NATO časi, bi pravo moj pajdaš. Zdaj spomenik iz druge bojne čaka, ka nanga stoupi kakši mериški soldak ali pa eške Bush, kak oba vküper bijeta bougoga zgrablenca iz Iraka. Sto vej, ka gor postavijo nouvi politični malarge. Spomenik čaka, vej pa vidite, na pravom kraji, vej pa slika dun ne laža!

Gospodarski razvoj Porabja - kako?

V Slovenskem Porabju, ki je že nekaj let del Narodnega parka Órség, so možnosti gospodarskega razvoja omejene. Zaenkrat sta nam ostali panogi bio-kmetijstvo ter turizem. Tudi na teh področjih bi se marsikaj lahko naredilo, ampak kje začeti in kako?

Na pobudo župana občine Šalovci je Marko Sotlar, generalni konzul RS v Monoštru, 17. maja sklical sestanek porabskih in goriških županov. Pogovor je potekal o projektih, ki naj bi pospešili razvoj turizma v skupni mikroregiji, ter o potrebi oblikovanja skupne kakovostne in prepoznavne turistične ponudbe. Porabje obiskujejo turisti zaradi tukajšnje neokrnjene narave. Poleg naravnih potencialov pa imamo še marsikaj, na kar smo lahko ponosni in mogoče bi bilo zanimivo tudi za naše goste; tako lepe stare domačije, muzeje, cerkve in seveda gostoljubnost naših občanov. Zakaj ne bi obnovili stare domačije in dali v najem turistom, če nimamo nobenih kmetij v Porabju, ki bi lahko sprejele goste? Seveda, če ne mi, bodo to storili drugi, ki se bodo preselili sem samo zaradi zaslužka. Porabci pa se bomo prebudili, ko bo zadnji vlak že odpeljal.

Da ne bi bilo tako, so si porabske občine določile cilj, da turiste nekaj časa zadržijo v svojih vaseh. Za uresničitev teh ciljev potrebujejo primerne ambience in zanimive programe.

Iz teh razlogov je padla odločitev, da se prijavijo na septembrski razpis Phare CBC programa. V okviru projekta bi se naredila študija o turistični ponudbi krajev in povpraševanju turistov, gradbeni načrti za obnovo zapuščenih objektov ter notni dizajn kažipotov po porabskih vaseh, s katerimi bi bile označene vse pomembne turistične točke v Porabju.

A. K.

Kuzma, 1. maj 2004

Dvig treh županov iz treh držav

Po svetu znani in priznani pobudnik številnih akcij v prid svetovne harmonije in povezovanja med ljudmi in narodi **Sri Činmoj** je ob svojem prvem obisku v Sloveniji na povabilo vseh treh županov obmejnih občin prišel tudi na Tromejevo s Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko.

Po prevzemu plamenic, s katerimi so pritekli tekači Teke srčne enosti iz vseh treh držav, je Sri Činmoj na za to izdelani napravi naenkrat dvignil v zrak tri župane obmejnih občin, slovenskega Jožefa Škaliča iz Kuzme, madžarskega Martina Ropoša z Gornjega Senika in avstrijskega Franza Kerna iz Sv. Martina ob Rabi. Župani in Sri Činmoj so si na koncu vsi skupaj podali roke

in s stiskom rok še enkrat podarili svojo željo po iskrenem sodelovanju. Nato so skupaj odkrili spomenik »Srce svetovne enosti«, ki bo opominjal na to našo globljo povezanost.

Mlašeči guči pri Malom potoku

OTROŠKI

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidže iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je lak. Tě Mali potok, vse tiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čule čuda mlašečoga pogučavanja in tou eške itak poslušajo.

Ladno ali hladno

Bilou je vrouče, kak je leko samo vleti. Od vrouče sunč-ne krugle na nebi je zrak trpeto kak lagvo skujana žujca. In če je tak vrouče, kak je leko samo vleti, trbej najti nikšo ladno mesto pa se laditi in samo laditi pa si od dela sploj nej brodit. Na, mlajši iz Male vesi so si nej tak brodili. Naganjali so se po brgaj, brsali labdo, plejzili po drejvaj, delali norije z biciklinami in se nasploj ravnali po mlašeče. Dapa njim je to gratalo trno vrouče, tak ka so gezikle meli pri kolenaj, glave pa mokre, kak če bi je zgrabo dež. Mlajši iz Male vesi so si nej brodili na senco. Vej so pa meli svoj Mali potok z bistro ladno vodu. Prvi je vsigdar do potoka pribejzo Toni, se nut lego v vodu in si na glas pravo:

- Vaaaaaj, kak je tou lepon! Tak je lepon, ka mo cejni den nut v vodej lezo.

Za njim nut stoupi Rožika. Dapa una se ravna vcejlak ovak. Najprva se doj žuje in tak pomalek staple v vodu. Najprlej si zmocli podplate po tistom njoj voda segne do gležnja pa tak pomalek do kolen. Vejn bi eške dugo stapala v vodu, če bi se nej prinesli drugi mlajši, skočili v vodu in jo vcejlak doj pošprickali.

- Neeeeej, ne šprickajte meeee! - se je vejda zdrejt

Rožika. - Vej pa vejte, ka ne maram biti vcejlak mokra!

- Na, na, na, ka pa raš-čiš? Če se

človek šče oladiti, se mora cejni djeti v vodu, nej pa, kak če bi v žlico nut sloupila, - se je vsigdar šalo Feri in jo eške bole doj pošpricko.

- Lepou se je tak laditi v ladni vodej. - pa si je samo tak bole za sebe pripovejdo mali Djouži.

Tam med njimi je biu, kak vsigdar vleti, Boris iz Lublane to. Trno rad se je namako v Malom potoku, vej pa v varaši takšoga nega, ka bi leko samo tak skouču nut v potok. Ranč tak je v vrouči dnevaj rad v Malom potoku tam pod moustom, kak je meu šegou biti tam njegvij dejdek, steri živč tam na brgej malo više potoka. Dapa Boris ne vej trno po doma- nje gučati. Njemi gezik ide bole po lublanski pa samo tak malo v rečji njegve mame, dejdeka pa stare mame. Zato nej čudno, ka je pito, gda so se že vsi vkuper ladili v Malom potoku.

- Tou mi pa dun vovoadite, zakoj se pravi ladno nej pa hladno? - ji je pito.

- Vej pa tou vsiki vej, zakoj je tou tak. - je bila najbole čedna Rožika. - Ladno je zatoga volo, ka ti je ladno, nej pa vrouče.

- Ti samo tiuama boj, ka nika ne vejš, - se je kak vsigdar z njou že koriu Feri, steri se je emo med vsemi mlajšimi za najbolje čednoga. - Ladno je zatoga volo, ka se ladiš.

Na, po tom je vrag šalo vzeu. Vsepoprejk so se začali korigi. Eni so tumačili po Rožikino, drugo kak je pravo Feri, samo Boris pa Toni sta

z blejdim gledala, ka se je tou vse vkuper skujalo. Vejn bi se pomalek zgrizli med seuv, če bi nej Toni tak čistak pomalek, bole manjasto kak pa za istino, povedo:

- Boris je pito, zakoj gučimo ladno brezi h-ja, zato, ka on guči ladno vkuper z h-jom. Takša je naša domanja rečj, moj padaš iz Lublane. Vi tistomi mašini v kunji, steri ladi pijačo, mesou, mlejko pa djaice, pravite hladilnik, mi pa ladilnik. Troj ata v Lublani pi-dje hladno pivo, moj ata eti v Maloj vesi pa ladno pivo. V Lublani pravite hvala mi pa vala, tisti h se je nin zgübo, ka pa ge vejm, kama je odošo.

Tak so se zdaj mlajši v Malom potoku dola stavili. Samo ka je Rožika nej mogla biti tiuama. Dun je škela, naj se vidi, sto je najbolje čeden.

- Mi smo bole takšni šparavni pa smo te h ta njali, ka nam nej trbej telko gučati v toj našoj domanjoj rečji. Vi pravite hram, mi pa pravimo ram, vej me pa razmjele, ka škem prafti, - se je postavila tam v vodej kak ka kši gizdavi korat.

- Tiuama boj, ka se pa gorneseš! - se je zdrou na njou Feri in se zagno gora na bregj, sredi šteroga je stau velki kúp sena.

Drugi mlajši so se zagnali za njim, samo Rožika si je brodila, ka je palik naoupak povedala.

Miki Roš

Tekmovanje slovenskih učencev

KOTIČEK

24. maja je potekalo v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru tekmovanje iz slovenščine ter predmeta Spoznavanje slovenstva, katero je organiziral Državni pedagoški inštitut.

Tekmovanje je potekalo v dveh krogih, prvi, pisni del so učenci opravili na svojih šolah, najboljši so se pa udeležili usnega dela v Monoštru. Tako v slovenščini kot v Spoznavanju slovenstva je zmagala učenka števanovske šole Haj-

nalka Dončec, drugo mesto je v obeh predmetih zasedla učenka iste šole **Bernadet Ropos**. Tretja v slovenščini je bila **Anamarija Bedič**, učenka osemletne gimnazije v Monoštru, pri Spoznavanju slovenstva pa **Rihard Bajzek** z Gornjega Senika. Posebej moramo pohvaliti **Norberta Kozarja**, ki je v tem predmetu bil četrti in zelo lepo govori pristno seničko govorico. Vsem učencem in učiteljicam, mentoricam (**Elizabeti Pint**, **Eriki Glanz** in **Ildiki Dončec-Treiber**) se je zahvaliva za sodelovanje slovenska referentka pri Državnem pedagoškem inštitutu **Agota Kállay**.

Šolski izlet

Naš šolski izlet je bil v Peč in je trajal od 13. do 15. maja. Nestrpno smo čakali ta dan. V četrtek ob 7. uri smo se napolili. Pot je bila zelo dolga in naporna. Na avtobusu nas je bilo 39, 35 učencev, šofer in trije učitelji, naš razrednik **Tomaz Pavel**, **Tünde Budai** in **Tomaz Joó**. Ob 12. uri smo prispeli v mesto. Peč je zelo lepo in zanimivo mesto.

Popoldne smo si ogledali muzeja **Csontváry** in **Vassarely**. Zvečer smo se peljali z avtobusom v **Cserkút**, ker smo tam spali. Prvi večer je kuhala učiteljica. Skoraj nič nismo spali, samo 2 uri.

Naslednji dan smo bili zelo utrujeni. Po zajtrku smo se vrnili v Peč, tam smo jedli kosilo. Popoldne smo se z avtobusom peljali v jamo

Abaliget. Tam smo si ogledali tudi lepo jezero. Vrnili smo se nazaj na prenočišče in zvečer smo pekli slanino in se pogovarjali.

Zadnji dan smo videli Peč s televizijskega stolpa, od tam se je zdel zelo majhen. Za eno uro smo se ustavili pri parku **Luna**. Park je zelo star, ima pa zanimive igre. Dobro smo se počutili. Zvečer ob 10. uri smo prišli domov.

To je bil zame prvi izlet z razredom 9.b.

Agota Holec
Gimnazija
Monošter

KAUT

Pomladni festival v Monoštru

Od 21. do 23. maja so v Monoštru potekale prireditve Pomladnega festivala, v okviru katerega so priredili tudi Obmejne zgodovinske dneve. Festival je priredil

rence so naslednji dan obiskali tudi spominsko kapelico pri Mogersdorfu/Modincih v Avstriji. Ob tej priliki je izšel tudi zbornik s predavanji prvega znanstvene-

coske, nemške, italijanske, slovenske in madžarske čete, na obali Rabe zaustavila turško vojsko, ki je hotela zasesti Dunaj. Zmago pri Monoštru so proslavili po vsej Evropi, o dogodku je nastalo nešteto literarnih ter likovnih del.»

Obiskovalci, ki so želeli bolj spoznati to obdobje, so si v avli gledališke dvorane lahko ogledali razstavo portretov politikov in vojskovedij 16. in 17. stoletja. Portreti so reprodukcije slik znanega madžarskega slikarja, portretista Ádáma Mányókija. Na razstavi so tudi zemljevidi monoštrske bitke.

22. maj je bil namenjen kulturi in športu, čeprav so prireditve, ki so jih načrtovali na prostem, morali preseliti v gledališko dvorano. Kon-

Mestni kulturni center s podporo Phare CBC programa Avstrija-Madžarska.

Čeprav vreme ni bilo naklonjeno organizatorjem, prireditve lahko ocenimo kot uspešno. Začela se je 20. maja z otvoritvijo razstave izdelkov ljudskih umetnikov in obrtnikov, ki ustvarjajo na območju trideželenega naravnega parka Raab-Goričko-Órség. Izdelki iz naravnih materialov (gline, lanu, koruznega ličja, šibja) predstavljajo bogato kulturno dediščino območja ob tromeji.

21. maja je potekal v Slovenskem kulturnem in informa-

ga simpozija o Monoštrski bitki, ki so ga priredili leta

2001 v Monoštru in Vasváru. Urednik zbornika, Ferenc Tóth, predstojnik kate-

certe, gledališke predstave, folklorne programe si je ogledalo malo ljudi. Škoda, ker so programi bili kvalitetni in je bilo v organizacijo vložene veliko truda.

Bilo je tudi veliko dopolnilnih programov. V kinodvorani so priredili dneve francoskega filma, »športno« razporeženi so se lahko udeležili pohoda od Monoštra do modinskega križa ali sodelovali na tekmovanju kolesarjev.

Zadnji dan pomladnega festivala so priredili mednarodno srečanje pihalnih godb, katerega se je udeležilo sedem godb, med njimi tudi pihalna godba iz Slovenskih Konjic, ki je s tem nastopom vrnila lanskoletno gostovanje Monoštrčanov pri njih. Dve godbi stase dogovorili za trajno sodelovanje.

M.S.

Posnetki: Csaba Tóth

tivem centru znanstveni simpozij z naslovom »Monošter 1664«. Znani zgodovinarji iz Francije, Budimpešte in Szombathelya so razpravljali o Monoštrski bitki, o političnih in vojaških razmerah v Evropi v 17. stoletju, o vplivu zmage krščanske vojske pri Monoštru na nadaljnjo usodo tega dela Evrope. Predavatelji konfe-

dre za francoski jezik na Visoki pedagoški šoli Dániel Berzsenyi v Szombathelyu, je v predgovoru zbornika zapisal: »Monoštrska bitka ni le del naše skupne avstro-ogrske zgodovine, temveč naša skupna evropska dediščina. Znano dejstvo je, da je 1. avgusta 1664 združena krščanska vojska, v kateri so sodelovale fran-

VABILO

**Zveza Slovencev na Madžarskem
Vas vljudno
vabi na prireditve
Porabskih dnevov 2004,
ki bodo 4. in 5. junija
v Slovenskem kulturnem in
informativnem centru
v Monoštru.**

Program

4. junij (v petek)

od 9.00 ure

- otroške delavnice (izdelovanje papirnatih cvetic, okraskov)
- napihljiva igrala za otroke

5. junij (v soboto)

od 14.00 ure

- Kulturni program, na katerem sodelujejo:

Folklorna skupina OŠ Gornji Senik, Folklorna skupina OŠ Števanovci, Pihalni orkester »Svoboda« iz Maribora, Mala beltiška banda, Kristina Pahor, svetovna prvakinja na diatonični harmoniki

- Dopolnilni programi:

- delavnice ljudskih obrtnikov (pletenje iz ličja, izdelovanje papirnatih cvetic, izdelava slamnatih izdelkov)

- razstava izdelkov ljudskih obrtnikov in poskušanje domačih dobrot

NIKA ZA SMEJ...

**Gnauk
je vse
mogauče**

Pištek si je etognauk trnok velki, dugi auto kupo. Štimo se je pa tak odo z njim kak eden pravi gospaud. Prišlo je pa do toga, ka se je srečo z mladimi pojbi, malo je stano pa so podje te auto z očami pa z lampami gledali. Eden je etak pito Pišteka: »Ti, Pišteek, s tejm autonom leko s 120-kilometrsko hitrostjo nut poženeš v eden takši ovinek (kanyar), ka je, povejmo, takši kak edna igla za ženske vlase?«

Pištek pa: »Tau tak vejš, ka leko. Depa samo gnauk.«

Porabje

**ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.